kreipti didesnio dėmesio, jeigu tarp jų nebūtų įsimaišę ankstesnių (XVII–XVIII a.) radinių bei dėl pačios radimvietės specifikos. Ji yra nutolusi apie 1 km į PV nuo Anykščių bažnyčios ir apie 800 m į PV nuo Anykščių senamiesčio PV pakraščio. Tai Šventosios salpa su senvagių liekanomis. Krantas į PR status, smėlėtas, apaugęs mišku. Kadangi dauguma radinių yra su aiškiomis jų ilgalaikio zulinimo vandenyje žymėmis, jie nėra nuplauti nuo kranto ir ko gero taip pat čia neatvežti kaip šiukšlės. Viso komplekso miestietiškas charakteris ir ryšys su Anykščiais neabejotinas. Visgi kaip jie čia pateko? Gali būti, kad juos čia galėjusi atplauti Šventosios srovė. Tai skatina atidžiau pasižiūrėti į archeologinių radinių aptikimo tikimybę upių pakrantėse pasroviui nuo ant kranto esančių archeologinių objektų gerokai didesniais atstumais, negu paprastai buvo manoma iki šiol.

The Finds from the Bank of the Šventoji in Anykščiai

In 2011, 266 17th–20th-century finds (Fig. 2), which had been collected by Anykščiai District Municipality Council Member Virgilijus Aloyzas Milaknis during earthwork on the left bank of the Šventoji (Fig. 1), were received from him. Potsherds predominate among the finds, but bottle and stove tile fragments, a metal ring, and flint blade (Fig. 3) were also found. The finds were probably washed here by the Šventoji from the city of Anykščiai almost a kilometre upstream.

Gintautas Zabiela,
Zenonas Baubonis, Vita Bukantaitė

Senųjų gyvenviečių žvalgymai Vakarų Lietuvoje pagal aerofotografijos duomenis

2011 m. gegužės 4 d. fotografuoti Vakarų Lietuvos archeologijos objektai. Iš oro buvo fiksuojamos tiek žinomos archeologijos vertybės, tiek įvairios struktūros, kurios iš oro panašios į archeologinio paveldo objektus. Spėjamos tokių struktūrų vietos 2011 m. spalio 15–16 dienomis buvo patikrintos vietoje – buvo vizualiai žvalgomas tik esamas žemės paviršius. Kitų struktūrų vietų žvalgymai planuojami ateityje.

Daubarių piliakalnio (Mažeikių r., Mažeikių sen.) žinoma papėdės gyvenvietė yra į R nuo piliakalnio. Aerofotonuotraukoje aiškiai matyti, kad ji yra ir į V nuo piliakalnio, kitapus Viešetės upelio (1 pav.). Žvalgymo metu šioje vietoje buvo neseniai užsėta, todėl detaliau laukas neapžiūrėtas.

Kubiliškės piliakalnis (Skuodo r., Skuodo sen.) iki šiol aiškesnės papėdės gyvenvietės neturi. Galima jos vieta yra apie 250 m į PV, kitapus Bartuvos upės esančiame gana lygiame, kiek į ŠR pusę kylančiame dirvonuojančiame plote. Darant aerofotonuotrauką laukas buvo suartas, šioje vietoje yra pilkesnės žemės dėmė.

Papilės (Akmenės r., Papilės sen.) piliakalnio I papėdės gyvenvietė greičiausiai yra didesnė, nei manyta – lauke į V ir P nuo 1986, 1998 ir 2000 m. tyrinėtos jos vietos, kur dabar įrengtos naujosios Papilės kapinės, žemė tamsesnė.

1 pav. Daubarių piliakalniai iš P. G. Zabielos nuotr.
Fig. 1. The Daubariai hillforts from the S.

2 pav. Šilėnų piliakalnis iš V. G. Zabielos nuotr.
Fig. 2. Šilėnai hillfort from the W.

Rekčių piliakalnio (Šiaulių r., Kuršėnų sen.) žinoma papėdės gyvenvietė yra į Š nuo piliakalnio. Aerofotonuotraukoje aiškiai matyti, kad ji yra kur kas toliau į Š nuo piliakalnio esančiuose dirbamuose laukuose. Nors žvalgymo vietoje metu šis laukas buvo suartas, vi-

zualiai žvalgant paviršių kultūrinio sluoksnio nepastebėta, žemė gerai įdirbta ir įtręšta. Tamsesnių žemės dėmių yra ir į R nuo piliakalnio esančiuose laukuose.

Romučių piliakalnio (Šiaulių r., Kuršėnų sen.) žinoma papėdės gyvenvietė yra į Š nuo piliakalnio. Aerofotonuotraukoje į R nuo piliakalnio esančiuose dirbamuose laukuose matyti tamsesnės žemės dėmė. Natūroje šioje vietoje yra nedidelė loma. Žvalgymo metu šioje vietoje laukas buvo suartas, vizualiai žvalgant paviršių kultūrinio sluoksnio nepastebėta, žemė gerai įdirbta ir įtręšta.

Į V ir Š nuo **Šilėnų** piliakalnio (Šiaulių r., Kuršėnų sen.) laukuose irgi yra dideli tamsios žemės plotai (2 pav.). Čia taip pat gali būti papėdės gyvenvietė, nors tai gali būti ir senosios Šilėnų kaimavietės vieta.

Kražių (Kelmės r., Kražių sen.) senosios medinės parapinės Šv. Mikalojaus bažnyčios (pastatyta 1406 m., atstatyta 1495, 1638, 1745, 1807, 1911 m., sudeginta 1941 m.) vieta, vadinama Vytauto kalnu, iš oro primena piliakalnį. Jam tinkama ir topografinė vieta (aukštumos kyšulys Kražantės krante). Žvalgant šią vietą fiksuoti dideli kalvos paviršiaus suardymai, susiję su bažnyčios ir jos šventoriaus įrengimu, šventoriuje buvusiomis kapinėmis bei į Š–ŠR stovėjusiomis sodybomis. Tik PV status iki 8 m aukščio šlaitas atrodo išlikęs natūralus. Aiškesnių piliakalnio įtvirtinimų požymių iš Š–R pusių nepastebėta, tačiau pagal bendrą kalvos situaciją jo aikštelė galėjo užimti apie 120x40 m dydžio plotą, pailgą PR–ŠV kryptimi. 2010 m. M. Michelbertas kalvoje atliko žvalgomojo pobūdžio tyrimus (iškastas 4 m^2 dydžio šurfas), ankstyvesnių nei XX a. sluoksnių ar struktūrų nerado.

100 m į ŠR nuo **Gyvolių** piliakalnio (Mažeikių r., Viekšnių sen.) aerofotonuotraukoje maždaug 70x50 m dydžio plote matyti tamsi struktūra. Žvalgant šioje vietoje, ariamame lauke rasta XVIII–XIX a. kaimavietė su žiesta kaimiška keramika.

Žvalgant vietoje iš lėktuvo fiksuotas tamsias dėmes Baublių (Kretingos r., Žalgirio sen.), Raganių (Šiaulių r., Kuršėnų sen.) kaimų aplinkoje, šios vietos pasirodė esą melioruotų pievų vietos ar kitokios gamtinės kilmės struktūros. Nepasitvirtino ir iš oro matomų struktūrų, primenančių piliakalnių pylimus, kaip galimų nežinomų piliakalnių vietų identifikavimas. Kalniškių (Kelmės r., Vaiguvos sen.) ir Betygalos (Raseinių r., Betygalos sen.) atvejais tai buvo natūralūs reljefo iškilimai.

Vizualaus žvalgymo iš lėktuvo, ieškant archeologijos objektams būdingų požymių bei juos fiksuojant aerofotonuotraukose ir dirvos žvalgymo vietoje derinimas, Vakarų Lietuvos archeologiniuose objektuose suteikė duomenų nustatant tikslesnes jau žinomų objektų teritorijas. Gauti duomenys yra preliminarūs, juos būtina verifikuoti žvalgomaisiais tyrimais. Kitais atvejais daugiausia dėl vėlesnių melioracijos ir didelio žemės įtręšimo darbų senųjų gyvenviečių vietas identifikuoti sunku.

The Ancient Settlement Field Surveys in W Lithuania Using Aerial Photographic Data

On 4 May 2011, various W Lithuanian archaeological objects were photographed from the air and suspicious structures noticed beside them were surveyed on site on 15–16 October 2011. The stains of darker earth noticed beside Daubariai, Kubiliškė, Papilė, Rekčiai, Romučiai, and Šilėnai hillforts are probably unknown settlements at their feet or unprotected parts of them (Figs. 1, 2).